



DZIENNIK URZĘDOWY

KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI

Warszawa, dnia 24 września 2015 r.

Poz. 72

DECYZJA NR 300 **KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI**

z dnia 22 września 2015 r.

w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla kandydatów na biegłych policyjnych laboratoriów kryminalistycznych

Na podstawie § 54 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (Dz. U. Nr 126, poz. 877, z późn. zm.¹⁾) postanawia się, co następuje:

§ 1. Określa się program nauczania na kursie specjalistycznym dla kandydatów na biegłych policyjnych laboratoriów kryminalistycznych.

§ 2. Realizację kursu, o którym mowa w § 1, powierza się Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

§ 3. Kursy specjalistyczne dla kandydatów na biegłych policyjnych laboratoriów kryminalistycznych rozpoczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej decyzji prowadzi się na podstawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla kandydatów na biegłych policyjnych laboratoriów kryminalistycznych, określonego w załączniku do decyzji, o której mowa w § 4.

§ 4. Traci moc decyzja nr 60 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 lutego 2014 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla kandydatów na biegłych policyjnych laboratoriów kryminalistycznych (Dz. Urz. KGP poz. 10).

§ 5. Decyzja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Komendant Główny Policji

gen. insp. Krzysztof GAJEWSKI

¹⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1644, z 2008 r. Nr 180, poz. 1116, z 2010 r. Nr 209, poz. 1381, z 2012 r. poz. 899, z 2014 r. poz. 1312 oraz z 2015 r. poz. 593.

Załącznik do decyzji nr 300
Komendanta Głównego Policji
z dnia 22 września 2015 r.

**PROGRAM KURSU SPECJALISTYCZNEGO
DLA KANDYDATÓW NA
BIEGŁYCH POLICYJNYCH
LABORATORIÓW KRYMINALISTYCZNYCH**

SPIS TREŚCI

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE KURSU

- 1.1. Nazwa kursu
- 1.2. Katalog zadań
- 1.3. Kryteria formalne kandydatów kierowanych na kurs
- 1.4. Zakres tematyczny
- 1.5. System prowadzenia kursu
- 1.6. Organizacja zajęć
- 1.7. Zakończenie kursu

2. TREŚCI PROGRAMOWE

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE KURSU

1.1. Nazwa kursu

Kurs specjalistyczny dla kandydatów na biegłych policyjnych laboratoriów kryminalistycznych, zwany dalej „kursem”.

1.2. Katalog zadań

Po ukończeniu kursu słuchacz będzie przygotowany do wykonywania zadań w zakresie:

- czynności wykonywanych przez biegłego w ramach kryminalistycznego badania miejsca zdarzenia,
- wydawania opinii kryminalistycznych.

1.3. Kryteria formalne kandydatów kierowanych na kurs

Na kurs kierowany jest:

- policjant, który pełni służbę w Centralnym Laboratorium Kryminalistycznych Policji, Laboratorium Kryminalistycznym komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji lub w jednostce szkoleniowej i spełnia wymagania określone odrębnymi przepisami dotyczącymi otrzymywania uprawnień do samodzielnego wydawania opinii w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych.

1.4. Zakres tematyczny

Nr i nazwa bloku	Nr i nazwa tematu	Sposób zaliczenia
I. INTERDYSCYPLINARNOŚĆ WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI BIEGŁEGO	1. Wybrane zagadnienia z zakresu kryminalistyki 2. Wybrane zagadnienia medycyny sądowej	Zaliczenie BLOKU I następuje na podstawie oceny uzyskanej z testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematu nr 1 i tematu nr 2).
II. CZYNNOŚCI PROWADZONE NA MIEJSCU ZDARZENIA Z UDZIAŁEM BIEGŁEGO	1. Ujawnianie, zabezpieczanie i wykorzystanie śladów kryminalistycznych 2. Kryminalistyczne badanie miejsca zdarzenia 3. Eksperyment procesowo – kryminalistyczny	Zaliczenie BLOKU II następuje na podstawie oceny – średniej arytmetycznej wszystkich ocen uzyskanych z przygotowania słuchaczy do zajęć praktycznych, ocen uzyskanych z zadań praktycznych i oceny z testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematu nr 1, tematu nr 2 i tematu nr 3). Wyliczona średnia z ocen bieżących stanowi podstawę ustalenia oceny okresowej z BLOKU II.
III. EKSPERTYZA KRYMINALISTYCZNA	1. Badania w ramach ekspertyzy biegłego	Zaliczenie BLOKU III następuje na podstawie oceny – średniej arytmetycznej wszystkich ocen uzyskanych z: przygotowania słuchaczy do zajęć, oceny z zadania praktycznego i oceny z testu wiedzy. Wyliczona średnia z ocen bieżących stanowi podstawę ustalenia oceny okresowej z BLOKU III.
IV. FOTOGRAFIA KRYMINALISTYCZNA	1. Rejestracja obrazu	Zaliczenie BLOKU IV następuje na podstawie średniej, na którą składają się oceny z ćwiczeń i wynik testu wiedzy. Wyliczona średnia z ocen bieżących stanowi podstawę ustalenia oceny okresowej z BLOKU IV.
V. BIEGŁY W PROCESIE KARNYM	1. Biegły jako źródło dowodowe w procesie karnym 2. Odpowiedzialność karna biegłego	Zaliczenie BLOKU V odbywa się na podstawie oceny uzyskanej z testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematu nr 1, tematu nr 2

	3. Wystąpienie biegłego przed sądem	i tematu nr 3).
--	-------------------------------------	-----------------

1.5. System prowadzenia kursu

Niniejszy kurs realizowany jest w systemie stacjonarnym. Słuchacze na okres kursu zakwaterowani są w jednostce szkoleniowej.

1.6. Organizacja zajęć

Na całkowity wymiar kursu, składają się:

Przedsięwzięcia	Czas (okres) realizacji
Rozpoczęcie kursu	1 godz.
Zajęcia programowe	197 godz. (25 dni)
Egzamin końcowy Zakończenie kursu	8 godz. (1 dzień)
Ogółem	206 godz. / 26 dni szkoleniowych

Zajęcia dydaktyczne są realizowane 5 dni w tygodniu. Liczba godzin lekcyjnych, liczonych w jednostkach 45-minutowych, nie powinna przekraczać 8 godzin dziennie. Za zgodą kierownika komórki organizacyjnej, realizującej dane zagadnienia, dopuszczalne jest podczas prowadzenia zajęć symulacyjnych bądź ćwiczeń, regulowanie czasu trwania zajęć w sposób zapewniający optymalne osiągnięcie zakładanych celów, z zastrzeżeniem rozpoczęcia kolejnej jednostki metodycznej w czasie przyjętym w rozkładzie zajęć dydaktycznych. Zajęcia prowadzone są przez nauczyciela, specjalistę w danej dziedzinie, przy wsparciu biegłych – policjantów i pracowników Policji – CLKP, LK KWP/KSP.

Poszczególne treści kształcenia należy realizować w **grupach szkoleniowych**, których liczebność, z uwagi na efektywność stosowanych metod (technik) dydaktycznych i cele dydaktyczne zajęć, **nie może przekraczać 20 osób**. W przypadku zajęć praktycznych liczba nauczycieli, wraz z określeniem ich roli, wynika ze sposobu realizacji zajęć w podgrupach oraz przyjętych założeń do stosowanej metody (techniki).

1.7. Zakończenie kursu

Egzamin końcowy realizowany jest w formie ustnej, przez nauczycieli prowadzących kurs w oparciu o materiał przewidziany do realizacji programem kursu. W składzie komisji egzaminacyjnej powinien być przedstawiciel CLKP. Absolwent po zakończeniu kursu otrzymuje *Świadectwo ukończenia kursu specjalistycznego* z wpisanym ogólnym wynikiem nauki (średnia wszystkich ocen okresowych) oraz oceną z egzaminu końcowego.

2. TREŚCI PROGRAMOWE

BLOK I: INTERDYSCYPLINARNOŚĆ WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI BIEGŁEGO

TEMAT nr 1: Wybrane zagadnienia z zakresu kryminalistyki

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- przedstawić przesłanki powstania kryminalistyki,
- przedstawić strukturę kryminalistyki i jej miejsce w systemie nauk,
- przedstawić funkcje i kierunki rozwoju współczesnej kryminalistyki,
- omówić zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w służbie techniki kryminalistycznej,
- omówić typy sytuacji niebezpiecznych, np. oględziny miejsca wybuchu, pożaru, wypadku drogowego, nielegalnej produkcji substancji kontrolowanych itp.,
- omówić i rozpoznawać rodzaje użytych pułapek,
- przedstawić strukturę organizacyjną służby techniki kryminalistycznej,
- przedstawić zadania spoczywające na służbie techniki kryminalistycznej i zakres obowiązków biegłego,
- wskazać możliwości podniesienia efektywności działania służby techniki kryminalistycznej w wykrywaniu sprawców przestępstw i zapobieganiu przestępstwom,
- wykorzystać statystykę jako narzędzia pomocne w ocenie jakości pracy biegłego i laboratorium kryminalistycznego,
- przedstawić cele oceny jakości pracy oraz Systemu Zarządzania Jakością (SZJ),
- posługiwać się terminologią z zakresu zarządzania jakością,
- przedstawić etapy wdrażania zarządzania systemowego w laboratorium kryminalistycznym,
- wskazać korzyści wynikające z wprowadzenia systemu zarządzania jakością w laboratoriach kryminalistycznych,
- efektywnie włączyć się w politykę jakości w laboratorium kryminalistycznym,
- wskazać możliwości podniesienia efektywności wykrywania sprawców przestępstw, poprzez doskonalenie jakości pracy w laboratorium,
- omówić zasady kontaktów ze środkami masowego przekazu,
- omówić podstawy prawne udzielenia informacji środkom masowego przekazu.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Kryminalistyka w systemie nauk	1	wykład, pokaz	Przedstaw przesłanki powstania kryminalistyki i pierwsze wyspecjalizowane służby zajmujące się zwalczaniem przestępczości kryminalnej. Bazując na przykładach opisanych w książkach J. Thorwalda (Stulecie detektywów, Kraków 1992 i Godzina detektywów, Kraków 1993) przedstaw osiągnięcia E. Vidocq’a, H. Grossa, A. Bertillona, F. Galtona i innych pionierów kryminalistyki. Podkreśl związki kryminalistyki z medycyną sądową oraz innymi naukami. Przedstaw polskich uczonych, których działalność naukowa wpłynęła

			na rozwój kryminalistyki: L.K. Teichman, W. Sobolewski. Przedstaw: definicję, strukturę i funkcje współczesnej kryminalistyki. Zapoznaj słuchaczy z przedmiotem, działami i zadaniami kryminologii. Wskaż cechy i kierunki rozwoju współczesnej kryminalistyki. Omów międzynarodową współpracę laboratoriów kryminalistycznych (ENFSI – <i>Europejska Sieć Laboratoriów Kryminalistycznych</i>).
2. Bezpieczeństwo i higiena pracy biegłego	1	wykład	Na podstawie aktów prawnych i przepisów wewnętrznych omów zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w służbie techniki kryminalistycznej. Przedstaw podstawowe typy niebezpiecznych sytuacji oraz dokonaj analizy postępowania biegłego z uwzględnieniem sposobów oraz podstawowych środków ochrony stosowanych w trakcie wykonywania czynności procesowo-kryminalistycznych (oględziny, badanie w ramach ekspertyzy i kontakt z materiałem potencjalnie niebezpiecznym i zakaźnym, eksperyment, przeszukanie, pobieranie materiału porównawczego itp.).
3. Nadzór nad realizacją zadań w laboratoriach kryminalistycznych	2	wykład	Przedstaw strukturę organizacyjną policyjnego laboratorium kryminalistycznego, zadania spoczywające na służbie techniki kryminalistycznej. Omów pojęcie oraz rodzaje nadzoru nad biegłym. Bazując na danych statystycznych, wskaż informacje, które mogą być pomocne w ocenie efektów pracy biegłego. Omów cele i zasady oceny jakości pracy laboratorium w odróżnieniu od audytu SZJ.
4. Zarządzanie jakością w laboratoriach kryminalistycznych	1	wykład	Przedstaw główne założenia i terminologię dotyczącą systemu zarządzania jakością, omów zakres normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005. Wskaż na cele i rolę audytu SZJ w laboratorium kryminalistycznym. Omów politykę jakości przyjętą przez kierownictwo Policji i wskaż na związek pomiędzy polityką jakości w Policji a zadaniami kryminalistyki. Przedstaw korzyści wynikające z wprowadzenia polityki jakości w policyjnych laboratoriach kryminalistycznych i omów wpływ doskonalenia jakości na podwyższenie efektywności procesu wykrywczego.
5. Pułapki kryminalistyczne	1	wykład	Wyjaśnij istotę pułapki kryminalistycznej oraz cele i zasady jej zastosowania, a także przedstaw rodzaje pułapek. Omów zastosowanie poszczególnych rodzajów pułapek i możliwości użycia w codziennej pracy jednostek terenowych Policji. Wyjaśnij rodzaje śladów występujących po naruszeniu pułapki oraz ich możliwości badawcze.

			Omów dokumentację sporządzaną przy zakładaniu pułapki oraz po jej naruszeniu. Wskaż procesowe i pozaprocessowe zabezpieczenie czynności założenia i zadziałania pułapki kryminalistycznej. Przedstaw procesowe i techniczne zabezpieczenie śladów powstałych w wyniku zadziałania pułapki. Zaprezentuj sprzęt i środki stosowane do zakładania pułapek kryminalistycznych.
6. Kontakty z przedstawicielami masmediów	1	wykład	Przedstaw zasady i podstawy prawne kontaktów Policji z mediami. Omów wpływ mediów na kształtowanie wizerunku Policji i na poczucie bezpieczeństwa Polaków.

TEMAT nr 2: Wybrane zagadnienia medycyny sądowej**CELE:** Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- wymienić zadania lekarza medycyny sądowej w procesie ustalania sprawców przestępstw,
- omówić podstawy prawne i przepisy wewnętrzne z zakresu medycyny sądowej,
- omówić możliwości medycyny sądowej w zakresie ustalania sprawców z wykorzystaniem najnowszych technik,
- wymienić i omówić rodzaje uszkodzeń ciała oraz przyczyny śmierci,
- sformułować pytania do biegłego w sprawach sądowo-lekarskich,
- omówić sposób zabezpieczania dowodów przestępstw seksualnych na miejscu zdarzenia,
- omówić czynności wykonywane na miejscu oględzin zewnętrznych zwłok i podczas otwarcia zwłok.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Rola medycyny sądowej – w postępowaniu karnym – w ustalaniu sprawców przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu oraz wolności seksualnej	1	wykład	Zapoznaj słuchaczy z pojęciami, głównymi zasadami, podstawami prawnymi i przepisami wewnętrznymi z zakresu medycyny sądowej. Omów najnowsze możliwości medycyny sądowej w zakresie ustalania sprawców z wykorzystaniem najnowszych technik.
2. Wnioskowanie o przyczynach śmierci na podstawie ujawnionych obrażeń ciała ludzkiego	2	wykład	Omów pojęcia: tanatologia, traumatologia, toksykologia, alkoholologia, zaburzenia związane z życiem płciowym człowieka. Podaj wczesne i późne znamiona śmierci, jak również przemiany następujące w zwłokach oraz ich charakterystykę. Omów pojęcie i zakres uduszeń gwałtownych oraz specyfikę oględzin i sekcji w przypadku śmierci z powodu uduszenia, utonięcia, jak również otrucia. Podaj zakres obrażeń spowodowanych różnego rodzaju narzędziami, bronią palną, wysoką i niską temperaturą, prądem elektrycznym, środkami toksykologicznymi, alkoholem etylowym, metylowym itp., jak też urazów będących następstwem wypadku drogowego. Podaj podział, przyczyny, charakterystykę przestępstw na tle seksualnym. Omów czynności związane z zabezpieczaniem dowodów przestępstw seksualnych na miejscu zdarzenia. Wskaż zasady badania ofiary i podejrzanego oraz pobierania materiału od tych osób. Zaprezentuj aktualne metody badań materiałów i dowodów przestępstw seksualnych. Przedstaw przykładowe opinie medyczno-sądowe w tym zakresie. Omów czynności wykonywane na miejscu oględzin zewnętrznych zwłok i podczas otwarcia zwłok.

3. Opiniowanie sądowo-lekarskie w sprawach karnych	1	wykład	Omów zasady współpracy lekarza medycyny sądowej z organami ścigania. Omów istotę formułowania pytań do biegłego w sprawach sądowo-lekarskich.
4. Zaliczenie	1	test	Zaliczenie Bloku I następuje na podstawie oceny z testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematu nr 1 i nr 2). Zdobywane przez słuchaczy wiadomości podlegają ocenie według skali ocen 1-6. Każda ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną.

BLOK II: CZYNNOŚCI PROWADZONE NA MIEJSCU ZDARZENIA Z UDZIAŁEM BIEGŁEGO**TEMAT nr 1: Ujawnianie, zabezpieczanie i wykorzystanie śladów kryminalistycznych**

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- przedstawić zasady ujawniania śladów kryminalistycznych,
- przedstawić zasady zabezpieczenia procesowego i technicznego śladów kryminalistycznych,
- omówić podstawy i kierunki wnioskowania,
- omówić rodzaje badań identyfikacyjnych i podać ich przykłady,
- scharakteryzować rodzaje materiałów wykorzystywanych w badaniach identyfikacyjnych,
- wymienić i omówić metody ujawniania i zabezpieczania poszczególnych rodzajów śladów kryminalistycznych,
- wskazać – na podstawie zakresu wykonywanych badań identyfikacyjnych - możliwości wykorzystania poszczególnych śladów kryminalistycznych w procesie karnym,
- omówić podstawy prawne i zasady pobierania materiału porównawczego do badań biologicznych,
- ujawnić i zabezpieczyć materiały, które są konieczne do przeprowadzenia badań śladów mechanoskopijnych,
- przedstawić pojęcie broni palnej i wymienić jej istotne części,
- wymienić inne rodzaje broni określone w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2012 r. poz. 576, z późn. zm.),
- przedstawić pojęcie amunicji i wymienić jej istotne części,
- prawidłowo postępować z bronią palną i śladami jej użycia, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa,
- przedstawić zasady pobierania materiału porównawczego do badań broni i śladów jej użycia,
- pobrać materiał porównawczy do badań śladów zapachowych,
- wskazać sytuacje, w których należy wykorzystać psy specjalne do identyfikacji osób,
- wymienić ślady badane metodami chemicznymi i omówić kierunki ich badań,
- wymienić cechy opakowań stosowanych do zabezpieczania śladów do badań chemicznych,
- omówić pojęcie wybuchu, rodzaje wybuchów i charakterystyczne cechy wybuchu chemicznego i fizycznego,
- zabezpieczyć dokument pod względem technicznym i procesowym,
- przedstawić zakres badań dokumentów sporządzonych różnymi technikami,
- przedstawić możliwości kompleksowych badań dokumentów,
- przedstawić zasady zabezpieczania materiału do badań fonoskopijnych,
- przedstawić zakres badań fonoskopijnych i znaczenie ekspertyzy fonoskopijnej w procesie karnym,
- wymienić ślady pamięciowe powstające w wyniku działania różnych zmysłów człowieka oraz możliwość ich wykorzystania,
- wskazać aktualne metody odtwarzania wyglądu osób i przedmiotów,

- omówić cechy statyczne i dynamiczne opisu wyglądu osoby,
- przedstawić stanowisko polskiej procedury karnej w kwestii badań poligraficznych,
- wymienić rodzaje dowodów cyfrowych,
- zidentyfikować przedmioty do badań informatycznych,
- wskazać, gdzie szukać śladów informatycznych,
- zabezpieczyć sprzęt teleinformatyczny,
- określić zadania spoczywające na biegłym oraz specjaliście,
- wykonać zlecone czynności techniczno-kryminalistyczne w trakcie prowadzonych oględzin miejsca i sprzętu teleinformatycznego,
- omówić specyfikę przeprowadzania oględzin miejsc zdarzeń drogowych,
- omówić rodzaje śladów kryminalistycznych mogących wystąpić na miejscu zdarzenia drogowego,
- przedstawić możliwości wykorzystania specjalistycznego oprogramowania do rekonstrukcji miejsc zdarzeń drogowych,
- omówić zakres badań wykonywanych w pracowniach badań wypadków drogowych,
- omówić rolę zapisu wideo jako dowodu w sprawie,
- omówić problematykę analizy materiału w postaci zapisu wideo,
- zaprezentować ograniczenia w opiniowaniu na podstawie zapisów wizyjnych,
- wymienić czynności wchodzące w skład kryminalistycznego badania miejsca zdarzenia,
- podać podstawy prawne i cele oględzin oraz zasady ich przeprowadzania,
- podać skład i zadania członków grupy operacyjno-procesowej,
- wymienić zadania spoczywające na koordynatorze wspomagania techniczno-kryminalistycznego, biegłym oraz specjaliście,
- wykonać zlecone czynności techniczno-kryminalistyczne w trakcie prowadzonych oględzin rzeczy i miejsca zdarzenia,
- wskazać możliwości podniesienia efektywności działania grupy operacyjno-procesowej,
- udokumentować przebieg i wyniki czynności zleconych biegłemu uczestniczącemu w oględzinach,
- scharakteryzować istotę eksperymentu procesowo-kryminalistycznego i podać podstawy prawne tej czynności,
- przedstawić zasady realizacji i dokumentowania eksperymentu procesowo-kryminalistycznego,
- omówić zadania biegłego biorącego udział w eksperymencie procesowo-kryminalistycznym.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Charakterystyka śladów kryminalistycznych	1	wykład	Scharakteryzuj pojęcie śladu kryminalistycznego. Przedstaw system klasyfikacji śladów kryminalistycznych podając przykłady z praktyki. Przedstaw funkcje śladów kryminalistycznych. Omów zasady ujawniania śladów. Przedstaw istotę zabezpieczenia procesowego i wymień jego elementy. Posługując się przykładami z praktyki, scharakteryzuj metody zabezpieczenia technicznego i zasady ich doboru. Zaprezentuj ślady kryminalistyczne zabezpieczone przy zastosowaniu różnych metod. Przedstaw podstawy wnioskowania, a następnie, posługując się przykładami z praktyki, omów kierunki wnioskowania. Odwołując się do funkcji śladów kryminalistycznych przedstaw wnioskowanie jako jeden z elementów tworzenia wersji kryminalistycznych. Posługując się przykładami z praktyki, omów rodzaje badań identyfikacyjnych. Przedstaw rodzaje materiałów wykorzystywanych w badaniach identyfikacyjnych. Przedstaw system rejestracji śladów kryminalistycznych.
2. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań dermatoskopijnych	3 5	wykład, ćwiczenia	Omów właściwości skóry jako cechy identyfikacyjne człowieka. Przedstaw podstawowe metody ujawniania i zabezpieczania śladów dermatoskopijnych i śladów rękawiczek oraz możliwości badawcze i wnioskowanie na ich podstawie. Omów podstawy prawne daktyloskopowania i rejestracji śladów linii papilarnych, wskaż zasady prowadzenia, funkcjonowania i wykorzystania zbiorów daktyloskopijnych oraz automatycznego systemu identyfikacji daktyloskopijnej (AFIS). Przedstaw techniki daktyloskopowania osób i zwłok. Zajęcia realizuj w pracowni daktyloskopii. W miarę możliwości każdy słuchacz powinien pracować indywidualnie bądź w grupie dwuosobowej (w przypadku pobierania materiału porównawczego). Zaprezentuj sposoby ujawniania i zabezpieczania śladów dermatoskopijnych i śladów rękawiczek, pobierania materiału porównawczego (odbitki linii papilarnych, czerwieni wargowej i małżowiny usznej) oraz dokumentowania tej czynności. Przedstaw sposób zarządzania badaniami daktyloskopijnych, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i> . Słuchacze, na podstawie przygotowanych założeń dokonają ujawniania

			i zabezpieczenia śladów dermatoskopijnych oraz śladów rękawiczek; w grupach dwuosobowych pobiorą materiał porównawczy, udokumentują tę czynność oraz zarządzają badaniem w ramach ekspertyzy biegłego, sporządzając <i>Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
3. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań biologicznych	3 4	wykład, ćwiczenia	Omów źródła śladów biologicznych. Przedstaw podstawowe metody ujawniania i zabezpieczania śladów biologicznych oraz możliwości badawcze i wnioskowanie na ich podstawie. Omów zjawisko zagrożenia kontaminacją i niszczenia śladów biologicznych w trakcie oględzin miejsc zdarzeń. Wskaż podstawowe środki i sposoby postępowania eliminujące wyżej wymienione zjawiska. Omów pakiet kryminalistyczny do zabezpieczania śladów przestępstw na tle seksualnym. Wskaż podstawy prawne pobierania materiału porównawczego do badań biologicznych i omów specjalistyczny pakiet kryminalistyczny. Przedstaw sposób rejestracji próbek biologicznych pobranych od osób oraz N.N. zwłok. Scharakteryzuj proces rejestracji profili DNA N.N. śladów w bazie danych profili DNA. Przedstaw zasady funkcjonowania bazy danych profili DNA. Omów w skrócie wykorzystanie śladów biologicznych (śladów krwawych) do wnioskowania o przebiegu zdarzenia. Przedstaw kierunki rozwoju biologii kryminalistycznej. W miarę możliwości każdy słuchacz powinien pracować indywidualnie bądź w grupie dwuosobowej (w przypadku pobierania materiału porównawczego). Zaprezentuj sposoby ujawniania (w tym z użyciem luminolu) i zabezpieczania śladów biologicznych, pobierania materiału

			porównawczego (wymazy z jamy ustnej) oraz dokumentowania tej czynności. Przedstaw sposób zarządzania badań biologicznych, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – słuchacze sporządzą <i>Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
4. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań mechanoskopijnych	2 5	wykład, ćwiczenia	Omów pojęcie mechanoskopii, wskaż na mechanizm powstawania śladów mechanoskopijnych, rodzaje śladów mechanoskopijnych i miejsca ich występowania. Omów metody ujawniania i zabezpieczania pod względem procesowym i technicznym śladów mechanoskopijnych i podkreśl możliwości wnioskowania na podstawie śladów mechanoskopijnych. Omów zakres i formy badań mechanoskopijnych oraz zasady pobierania materiału porównawczego. Wskaż na praktyczne możliwości wykorzystania zbiorów i baz prowadzonych w Zakładzie Mechanoskopii CLKP i w Laboratoriach Kryminalistycznych KWP/KSP. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej wykorzystywane w trakcie ujawniania i zabezpieczania śladów mechanoskopijnych, dokonaj instruktażu. Sprawdź przygotowanie słuchaczy do zajęć praktycznych. W trakcie ćwiczeń podziel słuchaczy na dwuosobowe zespoły, które na podstawie przygotowanych założeń, przeprowadzą oględziny miejsc i przedmiotów – w celu ujawnienia i zabezpieczenia śladów mechanoskopijnych – wskazanych w założeniu. Każdy ze słuchaczy winien otrzymać zadanie wykonania określonych czynności i wykonania odpowiedniej dokumentacji. Przygotowane przez słuchaczy opisy śladów mechanoskopijnych powinny być zgodne z zasadami opisu śladu w protokole oględzin. Po ćwiczeniach omów dostrzeżone błędy, wyjaśnij ewentualne wątpliwości. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają

			bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
5. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań traseologicznych	2 5	wykład, ćwiczenia	Przedstaw rodzaje śladów traseologicznych oraz cele i zasady ich ujawniania i zabezpieczania, a także wnioskowanie na ich podstawie. Omów zastosowanie poszczególnych rodzajów środków do zabezpieczania, a także wzmacniania śladów dowodowych i porównawczych. Wyjaśnij zależność rodzaju środka od rodzaju śladu. Omów metodę elektrostatyczną. Przedstaw zasady pobierania materiału porównawczego. Scharakteryzuj możliwości badawcze śladów traseologicznych. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej stosowane do zabezpieczania śladów traseologicznych oraz do wzmacniania śladów wgłębianych; zleć praktyczne ich zastosowanie do zabezpieczenia śladów dowodowych na/i w różnych podłożach. Poleć także pobieranie materiału porównawczego. Podziel słuchaczy na dwuosobowe zespoły, które na podstawie przygotowanych założeń, przeprowadzą oględziny miejsc i przedmiotów według założeń. Każdy słuchacz powinien wykonać określone czynności i sporządzić odpowiednią dokumentację. Przygotowane opisy śladów traseologicznych powinny być zgodne z zasadami opisu śladu w protokole oględzin. Słuchacz ma za zadanie przedstawić sposób zarządzania badań traseologicznych, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe instytucje do jej wykonania oraz sporządzić <i>Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego.

			Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
6. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań użycia broni palnej	2 5	wykład, ćwiczenia	Przedstaw definicję oraz istotne części broni palnej. Omów rodzaje broni palnej. Przedstaw definicję i istotne części amunicji oraz budowę najczęściej występujących rodzajów nabojów do broni o lufie gładkiej i lufie gwintowanej. Wymień inne rodzaje broni określone w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o <i>broni i amunicji</i> (Dz. U. z 2012 r. poz. 576, z późn. zm.). Omów rodzaje śladów użycia broni palnej w zależności od miejsca ich występowania. Przedstaw zasady postępowania z bronią palną i śladami jej użycia ujawnionymi w toku postępowania przygotowawczego, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa oraz możliwości występowania na broni innych śladów. Przedstaw zasady sporządzania dokumentacji procesowej z czynności, w trakcie której zabezpieczono broń i ślady jej użycia. Przedstaw możliwości badania i możliwości wnioskowania na podstawie śladów użycia broni palnej. Przedstaw zasady pobierania materiału porównawczego do badań broni i śladów jej użycia oraz instytucje policyjne i pozapolicyjne wykonujące te badania. Sprawdź przygotowanie słuchaczy do zajęć praktycznych. Podziel słuchaczy na dwuosobowe zespoły, które na podstawie przygotowanych założeń, przeprowadzą oględziny miejsc i przedmiotów wskazanych w założeniu. Każdy ze słuchaczy powinien otrzymać zadanie wykonania określonych czynności i wykonania odpowiedniej dokumentacji. Przygotowane przez słuchaczy opisy broni i śladów jej użycia powinny być zgodne z zasadami opisu śladu w protokole oględzin. Polecć słuchaczom dokonać oględzin części pomieszczenia lub przedmiotów w celu ujawnienia i zabezpieczenia broni i śladów jej użycia. Omów sporządzoną przez słuchaczy dokumentację. Zachęć ich do dyskusji na temat popełnianych błędów, aby byli w pełni przekonani do proponowanych rozwiązań. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z:

			– przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
7. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań osmologicznych	2 1	wykład, ćwiczenia	Scharakteryzuj zapach jako ślad kryminalistyczny. Wskaż kwalifikację śladów zapachowych według różnych kryteriów podziału śladów. Przedstaw mechanizm powstawania śladu zapachowego pochodzenia ludzkiego. Podaj podstawy prawne wykorzystania psów służbowych w Policji oraz ich rodzaje. Przedstaw metody zabezpieczania śladów zapachowych oraz pobierania zapachowego materiału porównawczego. Opisz identyfikację śladów zapachowych ludzi oraz rodzaje ciągu identyfikacyjnego. Omów zasady przechowywania śladów zapachowych. Na zajęciach należy: – zaprezentować środki techniki kryminalistycznej służące do zabezpieczania dowodowych i porównawczych śladów osmologicznych, – zaprezentować sposób zabezpieczenia śladów zapachowych z różnych podłoży, – omówić dokumentację procesową – <i>Protokół pobrania materiału porównawczego</i>, metryczkę śladu.
8. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot kryminalistycznych badań chemicznych	3 5	wykład, ćwiczenia	Omów pojęcie chemii kryminalistycznej oraz ogólne cele kryminalistycznych badań chemicznych. Omów zasady ujawniania i zabezpieczania materiału dowodowego oraz pobierania materiału porównawczego i kontrolnego do badań chemicznych. Podaj wymogi, jakie musi spełniać opakowanie stosowane do zabezpieczania śladów do badań chemicznych. Scharakteryzuj wybrane ślady kryminalistyczne badane metodami chemicznymi – środki odurzające, substancje psychotropowe, prekursorzy, wyroby alkoholowe, włókna, lakiery, substancje ropopochodne, środki drażniące, materiały i urządzenia wybuchowe, szkło, GSR-y (<i>ślady pozostałości po wystrzale z broni palnej</i>), gleba, środki kryjące – i omów kierunki ich badań. Przedstaw możliwości programu EUCAP (<i>Europejski Zbiór Samochodowych Powłok Lakierniczych</i>). Omów pojęcie i cechy mikrośladów. Przedstaw pojęcie i rodzaje wybuchów; omów atrybuty wybuchów. Scharakteryzuj wybuch chemiczny ładunku skupionego,

			wybuch przestrzenny i wybuch fizyczny. Podaj zakres badań próbek popożarowych. Omów udział i rolę biegłego chemika w oględzinach miejsca wybuchu, pożaru oraz nielegalnego laboratorium substancji kontrolowanych. Przedstaw problematykę badań krwi na zawartość alkoholu i środków działających podobnie do alkoholu. W zależności od rodzaju ćwiczenia słuchacze pracują indywidualnie bądź w grupach dwuosobowych. Opisz zasadę, z której wynika, że sposób technicznego zabezpieczenia śladu do badań chemicznych wpływa na możliwości jego identyfikacji. Zaprezentuj opakowania stosowane do zabezpieczania śladów do badań chemicznych. Wskaż sposoby zabezpieczania wybranych śladów badanych metodami chemicznymi (np. GSR, włókien, drobin lakieru, szkiele). Omów specyfikę badań przesiewowych; zaprezentuj sposób działania tzw. szybkich testów do wstępnej identyfikacji narkotyków oraz dokumentowania faktu użycia testera narkotykowego. Przedstaw sposób zarządzania badaniami chemicznymi – określając zakres ekspertyzy, właściwe podmioty do jej wykonania – sporządź <i>Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
9. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań dokumentów	3 3	wykład, ćwiczenia	Przedstaw definicję kryminalistyczną i prawnokarną dokumentu oraz rodzaje dokumentów na podstawie kryteriów: wystawcy, rodzaju informacji zawartych w dokumentach, techniki sporządzenia, stanu w jakim się znajdują, zakresu prowadzonych badań. Opisz rodzaje fałszerstw na podstawie śladów znajdujących się na dokumentach. Omów zasady zabezpieczenia dokumentów pod względem technicznym i procesowym w zależności od techniki ich sporządzenia oraz stanu w jakim się znajdują. Przedstaw system rejestracji dokumentów w zbiorach i kartotekach prowadzonych w CLKP oraz możliwości ich wykorzystania. Przedstaw rodzaje materiału

			porównawczego zabezpieczanego do porównawczych badań dokumentów sporządzonych ręcznie oraz zasady pobierania tego materiału. Omów możliwości wnioskowania i kryminalistycznych badań dokumentów, w tym również badań kompleksowych. Zaprezentuj rodzaje zabezpieczeń występujących na dokumentach. Sprawdź przygotowanie słuchaczy do zajęć praktycznych. Podziel słuchaczy na dwuosobowe zespoły, które na podstawie przygotowanych założeń, przeprowadzą oględziny miejsc i przedmiotów wskazanych w założeniu. Każdy ze słuchaczy powinien być zadaniowany do wykonania określonych czynności i wykonania odpowiedniej dokumentacji. Przygotowane przez słuchaczy opisy dokumentów powinny być zgodne z zasadami opisu śladu w protokole oględzin. Poleć słuchaczom dokonać oględzin części pomieszczenia lub przedmiotów w celu ujawnienia i zabezpieczenia dokumentów. Omów sporządzoną przez słuchaczy dokumentację. Zachęć ich do dyskusji na temat popełnianych błędów, aby byli w pełni przekonani do proponowanych rozwiązań. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
10. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań fonoskopijnych	2	wykład	Przedstaw pojęcie fonoskopii i rodzaje materiału poddanego badaniom fonoskopijnym. Omów zasady zabezpieczania materiału do badań fonoskopijnych i zasady postępowania z zabezpieczonym materiałem. Przedstaw zakres badań fonoskopijnych i ich wartość identyfikacyjną. Omów sposób postępowania w przypadku konieczności uzyskania materiału porównawczego w postaci mowy. Omów możliwości wnioskowania na podstawie nagrania.
11. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań informatycznych	2 4	wykład, ćwiczenia	Omów rodzaje dowodów cyfrowych. Omów miejsca występowania śladów informatycznych (<i>logi systemowe, logi ISP i ASP, logi urządzeń sieciowych, informacje zawarte w pamięciach RAM i ROM, informacje zawarte na nośnikach pamięci</i>) i sposoby zapisywania informacji na

			różnych nośnikach danych. Omów sposoby zabezpieczania różnych śladów informatycznych. Omów możliwości badania zabezpieczonego sprzętu komputerowego. Przedstaw niekomercyjne narzędzia informatyczne wykorzystywane do zabezpieczania i badania dowodów cyfrowych. Wskaż zadania dla biegłego i specjalisty do wykonania z zabezpieczonym materiałem dowodowym. Podziel słuchaczy na dwuosobowe zespoły, które na podstawie przygotowanych założeń, przeprowadzą oględziny stanowiska komputerowego w poszukiwaniu śladów informatycznych. Każdy ze słuchaczy winien być zadaniowany do wykonania określonych czynności i wykonania odpowiedniej dokumentacji. Z oględzin stanowiska komputerowego zdarzenia należy sporządzić dokumentację: a) fragment protokołu oględzin dotyczący śladów informatycznych, b) notatkę pooględzinową, c) dokumentację fotograficzną. Ponadto grupy dołączają do dokumentacji zabezpieczone w toku oględzin stanowiska komputerowego metryczki przedmiotów i śladów. Wskaż słuchaczom właściwe narzędzia informatyczne do uzyskania obrazu i klonu nośnika oraz do wyszukania i interpretacji wybranych danych. Zwróć uwagę na ich prawidłowe wykorzystanie. Omów sporządzoną przez słuchaczy dokumentację. Zachęć ich do dyskusji na temat popełnianych błędów, aby byli w pełni przekonani do proponowanych rozwiązań. Omów możliwości wykorzystania wyników oględzin, wykorzystując przykłady z praktyki. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
12. Badania antroposkopijne	2	wykład	Wymień ślady pamięciowe powstające w wyniku działania różnych zmysłów człowieka, omów sposoby uzyskiwania informacji o

			wyglądzie osoby, przedmiotu, o czynnościach i zdarzeniach zakodowanych w pamięci świadka. Omów aktualne metody odtwarzania wyglądu osób, przedmiotów i N.N. zwłok. Omów materiał dowodowy występujący w ekspertyzach identyfikacyjno-porównawczych. Wskaż przydatność portretu pamięciowego w pracy Policji. Omów specyfikę ekspertyzy obejmującej progresję i regresję wiekową osób na podstawie zdjęć fotograficznych.
13. Badania poligraficzne	2 2	wykład, ćwiczenia	Omów psychofizjologiczne podstawy instrumentalnego ujawniania emocji. Przedstaw miejsce badań poligraficznych w przepisach prawa karnego procesowego. Omów metodykę ekspertyzy poligraficznej. Przedstaw przesłanki zarządzania badan poligraficznych i zakres ekspertyzy poligraficznej. Wskaż zakłócenia w badaniach poligraficznych. Omów wartość diagnostyczną badań poligraficznych. Zaprezentuj znaczenie ekspertyzy poligraficznej w procesie karnym. Przedstaw inne (pozakryminalistyczne) kierunki badań poligraficznych. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
14. Badania wypadków drogowych	2 4	wykład, ćwiczenia	Omów pojęcie wypadku drogowego, przeprowadź analizę poszczególnych typów zdarzeń drogowych, tj. zderzenie pojazdów, potrącenie pieszego, wypadki z udziałem pojazdów jednośladowych, wypadki w warunkach ograniczonej widoczności. Przedstaw przypadki wypadków drogowych na podstawie autentycznych zdarzeń. Scharakteryzuj specyfikę przeprowadzania oględzin miejsc zdarzeń drogowych. Podaj rodzaje śladów kryminalistycznych mogących wystąpić na miejscu zdarzenia drogowego. Przedstaw możliwości wykorzystania specjalistycznego oprogramowania do rekonstrukcji miejsc zdarzeń drogowych. Omów zakres badań wykonywanych w pracowniach badań wypadków drogowych. Poleć słuchaczom, by dokonali oględzin miejsca symulowanego

			zdarzenia drogowego i sporządzili stosowną dokumentację procesową. Podziel grupę na zespoły czteroosobowe. Każdy ze słuchaczy winien być zadaniowany do wykonania określonych czynności i wykonania odpowiedniej dokumentacji (ujawnienie i zabezpieczenie procesowe śladów kryminalistycznych, wykonanie pomiarów i szkiców, sporządzenie protokołu oględzin). Następnie omów każdą wykonaną pracę wskazując na ewentualne błędy. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena uzyskana w trakcie realizowanego tematu musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
15. Badania zapisów wizualnych	1	wykład	Omów charakterystykę zapisu wideo. Przedstaw rolę zapisu wideo jako dowodu w sprawie. Przedstaw proces zabezpieczenia zapisów wideo. Omów problematykę analizy materiału w postaci zapisu wideo. Zaprezentuj ograniczenia możliwości opiniowania na podstawie zapisów wizyjnych.

TEMAT nr: 2 Kryminalistyczne badanie miejsca zdarzenia

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- określić czynności wchodzące w skład kryminalistycznego badania miejsca zdarzenia,
- określić podstawy prawne, cele oględzin i zasady ich przeprowadzania,
- określić skład i zadania członków grupy operacyjno-procesowej,
- określić zadania spoczywające na koordynatorze wspomaganie techniczno-kryminalistycznego, biegłym oraz specjaliście,
- wykonać zlecone czynności techniczno-kryminalistyczne w trakcie prowadzonych oględzin rzeczy i miejsca zdarzenia,
- wskazać możliwości podniesienia efektywności działania grupy operacyjno-procesowej,
- udokumentować przebieg i wyniki czynności zleconych biegłemu uczestniczącemu w oględzinach.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Organizacja i przeprowadzanie oględzin 2. Rola i zadania koordynatora wspomaganie techniczno-kryminalistycznego 3. Zadania pracownika laboratorium kryminalistycznego uczestniczącego w oględzinach w charakterze specjalisty lub biegłego 4. Dokumentowanie przebiegu i wyników oględzin 5. Oględziny wybranych rodzajów miejsc zdarzeń i przedmiotów 6. Oględziny osoby	8 20 1	wykład, ćwiczenia, dyskusja	Przedstaw znaczenie właściwego zabezpieczenia miejsca zdarzenia oraz jego wpływ na przebieg i wyniki oględzin. Wskaż podstawy prawne, cele i zadania oględzin. Omów istotę kryminalistycznego badania miejsca zdarzenia. Przedstaw skład i zadania członków grupy operacyjno-procesowej, ze szczególnym uwzględnieniem zadań: biegłego, specjalisty oraz koordynatora czynności techniczno-kryminalistycznych podczas wykonywania czynności. Posługując się przykładami z praktyki, wyjaśnij zasady przeprowadzania oględzin. Przedstaw formy dokumentowania przebiegu i wyników oględzin. Przedstaw możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii w trakcie czynności wykonywanych na miejscu zdarzenia. Omów sporządzenie protokołu oględzin, szkicu, dokumentacji poglądowej oraz notatki pooględzinowej. Zaprezentuj podstawowe zasady sporządzania fotografii dokumentacyjnej oraz nagrań na różnych nośnikach. Omów specyfikę oględzin: miejsca wypadku drogowego, wybuchu, znalezienia zwłok, nielegalnego laboratorium produkującego substancje kontrolowane, pojazdu, zwłok. Omów oględziny osoby, odzieży i przedmiotów, które osoba posiada przy sobie. <u>Ćwiczenia:</u> Sprawdź przygotowanie słuchaczy do zajęć praktycznych. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej wykorzystywane w trakcie oględzin oraz poinstruuuj słuchaczy. Podziel słuchaczy na

		czteroosobowe zespoły, które na podstawie przygotowanych założeń, przeprowadzą oględziny miejsca zdarzenia. Każdy ze słuchaczy winien być zadaniowany do wykonania określonych czynności i wykonania odpowiedniej dokumentacji. Z oględzin miejsca zdarzenia należy sporządzić dokumentację: a) protokół oględzin, b) szkice, c) notatkę pooględzinową, d) dokumentację fotograficzną lub nagranie. Ponadto grupy dołączają do dokumentacji zabezpieczone w toku oględzin ślady wraz z metryczkami śladu. Zarejestruj oględziny miejsc zdarzeń. Uzyskany materiał może zostać wykorzystany w trakcie inscenizacji rozprawy sądowej (wystąpienie biegłego przed sądem) jako pochodzący z monitoringu. Omów sporządzoną przez słuchaczy dokumentację. Zachęć ich do dyskusji na temat ewentualnie popełnianych błędów, aby byli w pełni przekonani do proponowanych rozwiązań. Omów możliwości wykorzystania wyników oględzin, stosując przykłady z praktyki. Przeprowadź ćwiczenia z oględzin miejsca zdarzenia złożonego pod względem organizacyjnym. Przygotuj zadanie wymagające przeprowadzenia oględzin metodą sektorową. Słuchacze prowadzący oględziny poszczególnych sektorów współpracują ze sobą, wykonując odpowiednią dokumentację. Po ćwiczeniach omów dostrzeżone błędy. Zachowaj dokumentację z oględzin oraz ślady zabezpieczone przez słuchaczy do zajęć z tematu „Przeprowadzanie badań kryminalistycznych”. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności (zabezpieczenie śladów i sporządzona przez słuchaczy dokumentacja) podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena musi być poprawiona na ocenę pozytywną, w tym negatywne oceny ze sporządzanej dokumentacji. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku II.
--	--	---

TEMAT nr: 3 Eksperyment procesowo-kryminalistyczny**CELE:** Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- scharakteryzować istotę eksperymentu procesowo-kryminalistycznego i podać podstawy prawne tej czynności,
- przedstawić zasady realizacji i dokumentowania eksperymentu procesowo-kryminalistycznego,
- omówić zadania biegłego biorącego udział w eksperymentie procesowo-kryminalistycznym.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Eksperyment procesowo-kryminalistyczny w polskim prawie 2. Formy eksperymentu 3. Cel ogólny i przedmiot eksperymentu 4. Przesłanki przeprowadzenia eksperymentu 5. Istota tzw. eksperymentu złożonego 6. Zadania biegłego uczestniczącego w eksperymentach 7. Organizacja i przeprowadzanie eksperymentu 8. Dokumentowanie przebiegu i wyników eksperymentu	2	wykład	Na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego (k.p.k.) omów eksperyment procesowo-kryminalistyczny. Wskaż cele, sposób przygotowania, taktyczne zasady realizacji, przesłanki dodatnie oraz sytuacje zakazujące przeprowadzenia eksperymentu karno-procesowego. Omów zadania biegłego uczestniczącego w eksperymentach procesowo-kryminalistycznych. Przedstaw dokumentację z eksperymentu: protokół eksperymentu, dodatkową dokumentację techniczną. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej wykorzystywane w trakcie eksperymentu procesowo-kryminalistycznego. Omów możliwości wykorzystania wyników eksperymentu procesowo-kryminalistycznego, stosując przykłady z praktyki.
Zaliczenie	1	test	Zaliczenie BLOKU II następuje na podstawie średniej, na którą składają się oceny z ćwiczeń i oceny z testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematów nr 1, nr 2 i nr 3). Zdobywana przez słuchaczy wiedza i umiejętności podlegają ocenie według skali ocen 1-6. Każda ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną.

BLOK III: EKSPERTYZA KRYMINALISTYCZNA**TEMAT nr 1: Badania w ramach ekspertyzy biegłego**

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- przedstawić rodzaje kryminalistycznych badań identyfikacyjnych,
- sklasyfikować cechy identyfikacyjne w różnych materiałach przesyłanych do badań kryminalistycznych,
- przedstawić pojęcie, podstawy prawne i rodzaje ekspertyz kryminalistycznych,
- określić przedmiot i zakres ekspertyzy kryminalistycznej,
- omówić rodzaje ekspertyz i rodzaje opinii,
- współpracować z organem procesowym zarządzającym badaniem w ramach ekspertyzy biegłego,
- wskazać podmioty wykonujące kryminalistyczne badania identyfikacyjne dla potrzeb organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości,
- omówić podstawowe zagadnienia z logiki i zastosować tę wiedzę w praktyce,
- ocenić poprawność uzasadnień twierdzeń uzewnętrznianych w toku procesu stosowania prawa (np. argumentacji w uzasadnieniach decyzji procesowych),
- opracować ekspertyzę kryminalistyczną z zarządzonych badań zgodnie z obowiązującymi procedurami.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Identyfikacja kryminalistyczna : – pojęcie identyfikacji kryminalistycznej, – cechy identyfikacyjne, – rodzaje identyfikacji kryminalistycznej, – materiały wykorzystywane w badaniach identyfikacyjnych, – rodzaje kryminalistycznych badań identyfikacyjnych.	2	wykład	Przedstaw pojęcia: identyfikacja kryminalistyczna i cecha identyfikacyjna. Omów powstawanie cech identyfikacyjnych różnych obiektów stanowiących przedmiot badań kryminalistycznych. Przedstaw klasyfikację cech identyfikacyjnych, rodzaje identyfikacji kryminalistycznej i materiały wykorzystywane w badaniach identyfikacyjnych.
2. Wybrane zagadnienia logiki: – logika – ogólne pojęcia, funkcje i zadania, – słowne formułowanie myśli, podstawowe błędy w ich przekazywaniu, – uzasadnianie twierdzeń, – zasady wnioskowania logicznego, – wnioskowanie uprawdopodobniające, – błędy wnioskowania.	3 3	wykład, ćwiczenia	Przedstaw podstawowe pojęcia: kategoria semantyczna, nazwa, zdanie, funktor, określ ich rolę w słownym formułowaniu myśli oraz wskaż na podstawowe błędy w interpretacji i rozumieniu informacji. Przedstaw zasady dotyczące uzasadniania z uwzględnieniem uzasadnień zawodnych i niezawodnych. Wyjaśnij podstawowe zasady dotyczące wnioskowania, scharakteryzuj wnioskowanie uprawdopodobniające i omów najczęstsze błędy wnioskowania. Sprawdź przygotowanie słuchaczy do ćwiczeń. Na ćwiczenia przygotuj pulę zadań z zakresu uzasadniania twierdzeń i uzasadniania

			wnioskowań. Podziel słuchaczy na zespoły dwuosobowe i przydziel każdemu z nich zestaw zadań. Omów ze słuchaczami otrzymane rozwiązania zadań.
3. Ekspertyza kryminalistyczna: – pojęcie ekspertyzy kryminalistycznej, – przedmiot i zakres ekspertyzy kryminalistycznej, – rodzaje ekspertyz, – współpraca biegłego z prowadzącym postępowanie, – instytuty i zakłady przeprowadzające badania dla organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, – treść i forma opinii, – formy prezentacji materiału dowodowego i poglądowego w ekspertyzie, – przygotowanie udostępnionych biegłemu materiałów do ekspedycji po badaniach.	4 16	wykład, ćwiczenia	Przypomnij pojęcia: identyfikacja kryminalistyczna i cecha identyfikacyjna. Następnie omów pojęcie ekspertyzy kryminalistycznej, jej przedmiot i zakres oraz rodzaje ekspertyz. Przedstaw zasady i zakres współpracy biegłego z prowadzącym postępowanie. Wymień podmioty przeprowadzające badania dla potrzeb organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Omów wymogi proceduralne opinii i zasady ich sporządzania. Pokaż sposoby prezentacji materiału poglądowego dołączanego do opinii. Przedstaw postępowanie z udostępnionym biegłemu materiałem badawczym po zakończeniu badań. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej wykorzystywane przez słuchaczy w trakcie ćwiczeń oraz dokonaj instruktażu. W trakcie ćwiczeń poleć słuchaczom wykonanie ekspertyzy kryminalistycznej na podstawie przygotowanych <i>Postanowień o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Podziel słuchaczy według reprezentowanych specjalności i przydziel opiekuna zadania. Opiekunem zadania jest osoba posiadająca uprawnienia do wykonawstwa badań w dziedzinie, w której specjalizuje się słuchacz lub będąca opiekunem danego tematu. Każdy ze słuchaczy winien być zadaniowany do wykonania określonych czynności i sporządzenia odpowiedniej dokumentacji (zależnie od potrzeb oraz stopnia zaawansowania słuchacza w danej dziedzinie słuchacze mogą, np. wykonywać ekspertyzy zespołowe, kompleksowe lub przeprowadzić część badania oraz sporządzić fragment ekspertyzy). Słuchacze dołączają do opinii udostępnione do badań materiały (zabezpieczone zgodnie z zasadami ekspedycji materiału po badaniach laboratoryjnych). Uzyskany materiał (opinie i dokumentacja z oględzin) zostaną wykorzystane w trakcie inscenizacji rozprawy sądowej (wystąpienie biegłego przed sądem). Omów sporządzoną przez słuchaczy dokumentację. Zachęć ich do dyskusji na temat popełnianych błędów, aby byli w pełni przekonani do proponowanych rozwiązań. Omów możliwości wykorzystania wyników badań, podając przykłady z praktyki.

4. Zaliczenie	1	test	Zaliczenie następuje na podstawie oceny uzyskanej z pisemnego testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematu nr 1), jest oceną bieżącą i będzie wliczana do średniej arytmetycznej stanowiącej ocenę okresową z Bloku III. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego (wykonywanego w ramach realizacji zagadnienia nr 2), – testu wiedzy. Zdobywane przez słuchaczy wiadomości podlegają ocenie według skali ocen 1-6. Ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Zaliczenie Bloku III następuje na podstawie średniej arytmetycznej uzyskanych ocen bieżących.
----------------------	----------	-------------	--

BLOK IV: FOTOGRAFIA KRYMINALISTYCZNA**TEMAT nr 1: Rejestracja obrazu**

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- opisać budowę aparatu fotograficznego i obsługiwać go,
- podać podstawowe elementy dotyczące oświetlenia stosowanego w fotografii,
- ustalić warunki ekspozycji,
- stosować zasady kompozycji fotografowanego obrazu,
- podać techniki wykonania zdjęć w trudnych warunkach oświetleniowych,
- przedstawić podstawy prawne stosowania środków technicznych w dokumentowaniu przebiegu i wyników czynności procesowych i badawczych,
- przedstawić podstawowe techniki fotografowania wykorzystywane przy dokumentowaniu czynności dowodowych,
- przedstawić zasady wykonywania zdjęć sygnalitycznych,
- scharakteryzować stanowisko do elektronicznej rejestracji osób,
- przedstawić zasady wykonywania zdjęć z zastosowaniem techniki panoramy liniowej i panoramy obrotowej,
- wykonać zdjęcia śladów kryminalistycznych,
- omówić zasady wykonania zdjęć na miejscu znalezienia N.N. zwłok,
- zastosować fotografię badawczą w celach kryminalistycznych,
- zastosować środki techniczne w dokumentowaniu przebiegu i wyników czynności procesowych i badawczych,
- przedstawić zasady makrofotografii i umieć tę technikę zastosować w praktyce,
- przedstawić zasady fotografowania luminescencji wywołanej promieniowaniem ultrafioletowym i podczerwonym,
- wykonać dokumentację poglądową z przeprowadzonych badań,
- podać perspektywy i kierunki rozwoju fotografii kryminalistycznej.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Podstawy fotografii: – obsługa aparatu fotograficznego, – oświetlenie w fotografii, – ustalanie warunków ekspozycji (podstawowe parametry), – zasady kompozycji obrazu fotografowanego, – fotografowanie w trudnych warunkach	3 6 1	wykład, ćwiczenia, dyskusja	Przedstaw podstawy prawne stosowania środków technicznych w dokumentowaniu przebiegu i wyników czynności dowodowych. Przedstaw budowę aparatu fotograficznego i podaj podstawowe informacje dotyczące jego obsługi. Wymień elementy składowe aparatu i opisz ich rolę w procesie rejestracji obrazu. Podaj podstawowe wiadomości związane z oświetleniem stosowanym w fotografii, a w szczególności dotyczące: – oświetlenia naturalnego, – oświetlenia sztucznego.

oświetleniowych, – inne elementy techniczne stosowane w fotografii, – pojęcie fotografii kryminalistycznej, – podstawy prawne stosowania środków technicznych w dokumentowaniu przebiegu i wyników czynności dowodowych, – zasady i techniki stosowane w fotografii kryminalistycznej, – fotografowanie N.N. zwłok, – wykonywanie zdjęć w technice panoramy obrotowej, panoramy liniowej, – praktyczne wykonanie zdjęć wybranych śladów oraz zdarzeń kryminalistycznych.			Przekaż treści na temat podstawowych parametrów wpływających na jakość ekspozycji, a w szczególności dotyczących: – przesłony, – ostrości i głębi ostrości, – czasu ekspozycji, – ogniskowej. Omów zasady kompozycji fotografowanego obrazu. Przekaż treści dotyczące wykonywania zdjęć w trudnych warunkach oświetleniowych oraz możliwości wykorzystania podczas pracy innych elementów technicznych stosowanych w fotografii (np. statywy, wężyki spustowe, wyzwalacze czasowe itp.). Omów zasady i techniki fotografowania stosowane podczas wykonywania zdjęć śladów: daktyloskopijnych, traseologicznych, mechanoskopijnych, biologicznych oraz śladów użycia broni palnej. Omów rodzaje planów podlegających rejestracji. Przedstaw techniki fotografowania stosowane w dokumentowaniu wybranych typów miejsc zdarzeń. Omów specyfikę stosowania środków do rejestracji obrazu na miejscu znalezienia N.N. zwłok. Omów zasady wykonywania zdjęć sygnalitycznych. Przypomnij zasady związane z obsługą powierzonego sprzętu fotograficznego. Przedstaw zasady i techniki wykonania zdjęć na podstawie przygotowanych założeń. Po dokonaniu podziału słuchaczy na dwu osobowe zespoły zleć wykonanie ćwiczeń praktycznych. Zadania zlecone mają na celu między innymi: nauczyć samodzielnego doboru parametrów ekspozycji pozwalających na wykonanie poprawnych zdjęć w narzuconych warunkach, pokazać zależności zachodzące między przesłoną a głębią ostrości oraz nauczyć poprawnej kompozycji obrazu podczas fotografowania wybranych obiektów. Zleć wykonanie w ramach ćwiczeń: – zdjęć, wybranych obiektów, z zastosowaniem techniki panoramy obrotowej oraz panoramy liniowej, – zdjęć wybranych śladów kryminalistycznych z uwzględnieniem technik skalowych, – dokumentacji poglądowej z wybranych typów miejsc zdarzeń,
---	--	--	---

			– dokumentacji poglądowej z miejsca znalezienia N.N. zwłok. Z wykonanych ćwiczeń słuchacze wykonują materiał poglądowy. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena musi być poprawiona na ocenę pozytywną, w tym negatywne oceny ze sporządzanej dokumentacji. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku IV.
2. Fotografia badawcza: – pojęcie fotografii badawczej, – techniki i metody stosowane w fotografii badawczej, – makrofotografia, – fotografia fotoluminescencji wywołanej promieniowaniem ultrafioletowym i podczerwonym.	2 3 1	wykład, ćwiczenia, dyskusja	Przedstaw pojęcie fotografii badawczej oraz jej zastosowanie w celach kryminalistycznych. Wskaż możliwości wykorzystania fotografii badawczej jako naukowej metody wizualizacji i utrwalania śladów niewidocznych bądź słabo dostrzegalnych, a w szczególności omów: – ujawnianie śladów i zjawisk niewidocznych wzrokowo, – fotografię porównawczą, – ujawnianie i utrwalanie niewidocznych bądź słabo widocznych materialnych cech fotografowanych obiektów, – poprawę jakości obrazu optycznego, – fotografię mikroskopową. Omów możliwości interpretacji efektów stosowanych technik i metod fotografii badawczej z uwzględnieniem: – kryterium oceny materiału dowodowego i porównawczego, – cech materiału wyjściowego do badań, – rodzajów oświetlenia. Zaprezentuj możliwości makrofotografii, uwzględniając: uwarunkowania fotooptyczne i fototechniczne makrofotografii. Omów zasady i możliwości wykonywania fotografii fotoluminescencji wywołanej promieniowaniem ultrafioletowym i podczerwonym. Przypomnij zasady związane z obsługą powierzonego sprzętu fotograficznego. Przedstaw zasady i techniki wykonania zdjęć na podstawie przygotowanych założeń. Po dokonaniu podziału słuchaczy na dwu osobowe zespoły zleć wykonanie zdjęć wybranych obiektów, śladów kryminalistycznych oraz efektów wizualizacji związanych z użyciem

			oświetlenia specjalnego. Z wykonanych ćwiczeń słuchacze wykonują materiał poglądowy. Nabywane przez słuchaczy wiadomości i umiejętności podlegają bieżącemu ocenianiu według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena musi być poprawiona na ocenę pozytywną, w tym negatywne oceny ze sporządzanej dokumentacji. Słuchacze są oceniani z: – przygotowania do zajęć praktycznych, – zadania praktycznego. Wyżej wymienione oceny są ocenami bieżącymi i będą wliczane do średniej oceny stanowiącej ocenę okresową z Bloku IV.
3. Zaliczenie	1	test	Zaliczenie Bloku IV następuje na podstawie średniej arytmetycznej, na którą składają się oceny z ćwiczeń i testu wiedzy. Zdobywane przez słuchaczy wiadomości podlegają ocenie według skali ocen 1-6. Każda ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną.

BLOK V: BIEGŁY W PROCESIE KARNYM**TEMAT nr 1: Biegły jako źródło dowodowe w procesie karnym**

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- wyjaśnić, czym są wiadomości specjalne,
- omówić przesłanki uzasadniające zasięgnięcie opinii biegłego,
- wskazać podmioty, u których organy postępowania karnego mogą zasięgać opinii,
- wyjaśnić, kto to jest biegły i jaką pozycję zajmuje on pośród innych uczestników postępowania karnego,
- wyjaśnić, w jaki sposób powołuje się biegłego,
- wskazać osoby, których nie wolno powoływać w charakterze biegłego,
- określić prawa i obowiązki biegłego w postępowaniu karnym,
- wskazać konsekwencje niedopełnienia obowiązków biegłego,
- wyjaśnić, na czym ma polegać współpraca biegłego i prowadzące postępowanie przygotowawcze,
- wyjaśnić, jaką rolę spełnia opinia biegłego w procesie karnym,
- określić strukturę i wymogi formalne opinii biegłego,
- wskazać różnice pomiędzy opiniami różnego rodzaju,
- wskazać i wyjaśnić zasady oceny dowodu z opinii biegłego,
- wskazać kryteria oceny dowodu z opinii biegłego.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
Biegły i jego rola w procesie karnym: – przesłanki zasięgania opinii w sprawach karnych, – biegły i jego stanowisko prawne w postępowaniu karnym, – współpraca biegłego z prowadzącym postępowanie.	6 2	wykład, ćwiczenia	Wskaż przykłady okoliczności, które mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie karnej w powiązaniu z potrzebą (koniecznością) ich stwierdzenia w toku procesu karnego. Uzasadnij tę potrzebę. Przypomnij, co należy rozumieć pod pojęciem – wiadomości specjalne. Wskaż sposoby ich nabywania i podmioty mogące być w ich posiadaniu. Podaj odpowiednie przykłady. Wskaż możliwość, a nieraz konieczność, zwracania się o wydanie opinii do instytucji naukowej lub specjalistycznej. Wyjaśnij, kim w procesie karnym jest biegły, w jakim celu jest on powoływany i w jakim charakterze (w kontekście kategorii uczestników postępowania) może on wystąpić w procesie karnym. Zwróć uwagę na biegłych z listy sądowej i biegłych powoływanych <i>ad hoc</i>. Przedstaw sposoby powoływania biegłych przez prokuratora i sąd, a także przez nieprokuratorskie organy postępowania

			przygotowawczego. Szczególną uwagę należy zwrócić na możliwość i sposób powoływanie biegłego w trybie art. 308 k.p.k. oraz na zakres jego pracy w ramach postępowania w niezbędnym zakresie. Wskaż osoby, których nie powołuje się w charakterze biegłych oraz procesowe konsekwencje uzyskania opinii pochodzącej od biegłego, w stosunku, do którego ujawniono powody jego wyłączenia z postępowania karnego. Dokonaj podsumowania przekazanych treści. Wymień i omów uprawnienia oraz obowiązki biegłego. Omów cel oraz istotę współpracy biegłego z osobą prowadzącą postępowanie przygotowawcze. Zwróć szczególną uwagę na władze, w stosunku do biegłego, uprawnienia organu procesowego. Dokonaj podsumowania i odpowiedz na ewentualne pytania. Omawiając poszczególne zagadnienia na bieżąco wskazuj literaturę i inne źródła, na podstawie których należy/można pogłębić wiedzę w ramach samokształcenia. Część czasu przeznaczanego na ćwiczenia należy poświęcić na omówienie ewentualnych wątpliwości i udzielenie odpowiedzi na pytania nurtujące słuchaczy. Następnie zaleca się wyrywkowe sprawdzenie stopnia opanowania treści przekazanych podczas wykładu i w razie potrzeby (ustalenie obszarów niezrozumiałych przez większą grupę słuchaczy) należy udzielić pomocy w ich zrozumieniu. W drugiej części ćwiczeń, na podstawie niewypełnionego formularza należy omówić warunki formalne postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego. Alternatywnie można to uczynić na podstawie wypełnionych formularzy dotyczących wiadomości specjalnych z różnych dziedzin. Można też, dzieląc słuchaczy na grupy, polecić dokonanie merytorycznej i formalnej oceny specjalnie przygotowanych postanowień.
--	--	--	---

TEMAT nr 2: Odpowiedzialność karna biegłego

W ramach tematu należy dokonać sprawdzenia wiedzy słuchaczy z zakresu części ogólnej prawa karnego materialnego, w szczególności takie zagadnienia, jak: definicja i elementy przestępstwa, ustawowe znamiona przestępstwa, podział przestępstw, formy popełniania przestępstwa, okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną, kary w kodeksie karnym i ich wymiar. Sprawdzenia należy dokonać w formie testu wiedzy w wymiarze 1 godz. lekcyjnej.

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- unikać zachowań prowadzących do naruszenia prawa,
- przeciwdziałać i zwalczać określone kategorie przestępstw.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
Kategorie przestępstw, na które narażony jest biegły w związku ze swoją działalnością zawodową: – ustawowe znamiona przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości.	4	wykład	Omów według ustawowych znamion przestępstwo groźby karalnej i zmuszania do określonego zachowania. Omów ustawowe znamiona przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości: – składanie fałszywych zeznań, przedstawienie fałszywej opinii (art. 233 Kodeksu karnego, zwanego dalej k.k.), – tworzenie fałszywych dowodów (art. 235 k.k.), – zatajanie dowodów niewinności (art. 236 k.k.), – poplecznictwo (art. 239 k.k.), – rozpowszechnianie wiadomości z prowadzonego postępowania (art. 241 k.k.), – wywieranie wpływu na biegłego (art. 245 k.k.). Omawiane treści ilustruj przykładami praktycznymi, prowadząc ze słuchaczami dyskusję na temat kwalifikacji prawnej prezentowanych przykładów. Omów ustawowe znamiona przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów – fałszerstwo dokumentów (art. 270 i 271 k.k.). Omów według ustawowych znamion przestępstwa korupcyjne (art. 228-230 a k.k.). Omawiane treści ilustruj przykładami praktycznymi, prowadząc ze słuchaczami dyskusję na temat kwalifikacji prawnej prezentowanych przykładów.

TEMAT nr 3: Wystąpienie biegłego przed sądem

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- omówić strukturę rozprawy głównej,
- wskazać zasady zachowania się w sądzie,
- przygotować się do wystąpienia przed sądem w charakterze biegłego.

Zagadnienia	Czas	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Udział biegłego w postępowaniu przed sądem: – rola opinii biegłego w postępowaniu karnym, – struktura rozprawy głównej, – przygotowanie się do wystąpienia przed sądem.	3	wykład	Wskaż rolę, jaką spełnia opinia biegłego w postępowaniu karnym. Określ i wyjaśnij wymogi, co do struktury opinii a następnie wskaż wymogi formalne, jakie powinna ona spełniać. Zapoznaj słuchaczy z rodzajami opinii – podaj informacje podstawowe. Więcej czasu poświęć na omówienie opinii abstrakcyjnej, a także opinii sporządzonej poza postępowaniem karnym, lecz na potrzeby konkretnego postępowania karnego. Wskaż cechy, jakie powinna mieć opinia biegłego. Omów ocenę dowodu z opinii biegłego w kontekście zasady swobodnej oceny dowodów, a także w kontekście zakazów dowodowych oraz wątpliwości, co do kwalifikacji posiadanych przez biegłego. Wskaż kryteria oceny dowodu z opinii biegłego. Wykorzystaj tu bogate orzecznictwo SN, a treści zilustruj przykładami konkretnych stanów faktycznych. Wyjaśnij, o których opiniach i na jakiej podstawie można powiedzieć, że są one niejasne lub niepełne. Wskaż prawne możliwości usuwania sprzeczności w opiniach, uzupełniania opinii niepełnej lub postępowania w razie stwierdzenia, że opinia jest niejasna. W ramach tezy nr 3 określ zakres przygotowania się biegłego do wystąpienia w takim charakterze przed sądem. Zapoznaj słuchaczy ze strukturą i przebiegiem rozprawy głównej. Przypomnij procesowe zasady rządzące postępowaniem sądowym lub jedynie odwołuj się do nich. Stosunkowo więcej czasu poświęć na omówienie przewodu sądowego z uwzględnieniem kolejności zadawania pytań w kontekście stosownego uprawnienia przysługującego biegłemu. Omawiając zasady zachowania się w sądzie, wskaż zasady ogólne dotyczące wszystkich uczestników postępowania, jednakże dodatkowo odnieś je do biegłego.
2. Wystąpienie biegłego przed sądem			Realizacja ćwiczeń polega na inscenizacji rozprawy sądowej, w trakcie

	10 (5+5) 6 (3+3)	ćwiczenia omówienie	której przeprowadzany jest dowód z biegłego. W trakcie zajęć należy wykorzystać dokumentację w postaci ekspertyz kryminalistycznych opracowanych przez słuchaczy w trakcie ćwiczeń. Wystąpienia słuchaczy przed sądem są nagrywane na nośnik. Omówienie przedmiotowych ćwiczeń polega na odtworzeniu nagrań i omówieniu przez prowadzącego poszczególnych wystąpień słuchaczy. W omawianiu ćwiczeń powinien brać udział psycholog.
3. Zaliczenie	1	test	Zaliczenie Bloku V następuje na podstawie oceny z testu wiedzy (obejmującego zagadnienia realizowane w ramach tematu nr 1, nr 2 i nr 3). Zdobywana przez słuchaczy wiedza podlega ocenie według skali ocen 1-6. Każda negatywna ocena musi być poprawiona na ocenę pozytywną.